

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Biserica noastră și războiul.

Din ceasul în care a prins de veste, că țara se află pe picior de războiu, Românul nostru n'a mai stat nici un moment la îndoială. Când a venit porunca mai înaltă, pașnicii locuitori ai satelor românești au lăsat casă și masă și au pornit-o la drum. Doar atâta au mai zăbovit, până și-au grijit sufletul ob'dit. Românul nu pleacă în cale mai lungă, fără să se știe întovărășit de paza și ajutorul lui Dumnezeu. Înaintea de a poruce să-și facă datoria de oștean, el nu uită să-și împlinească datorița de creștin. Preoții satelor s'au sculat deci în faptul zilei, luminările bisericuțelor de lemn s'au aprins, și după ce au ascultat sfânta liturgie cu ecteniile pentru călătorie, cei chemați s'au cuminecat toți după rânduiala legii creștinești. Și-au mai făcut o cruce și apoi în sclipirea dimineții de vară nesfârșite cete albe au început a roi spre marginea orașelor, ca să se înșirue sub pajura împărătească. Iar pe urma trenurilor, cari sbureau de-alungul țării încărcate cu feciori și rezerviști din Ardeal, răsunau toate hotarile de doine jelnice și de chiuituri vornicești.

Așa a pornit Românul, la anul 1914, sub drapelul Maiestății Sale, să se bată cu Sârbul și cu Muscalul.

Și cum s'a purtat pe câmpul de luptă?

Ne-o povestesc acum, după patru luni de războire, nu numai gazetele noastre, ci înseși știrile oficiale și — mai ales după memorabila scrisoare de recunoștință a contelui Tisza — ne-o spun aproape toate zierele străine, cari laudă bravurile regimentelor românești, de nu și dau rând.

Se înțelege însă, că gestul acesta impunător, conduita aceasta corectă și loială a poporului românesc, nici un om serios nu o va atribui unei grabnice metamorfoze a psihicului nostru național, provocată peste noapte de viforul războiului actual. Trâmbițată acum în largul lumii și admirată chiar de cei mai sceptici adversari, atitudinea neamului, în vremile acestea de grea cumpănă, se prezintă cu farmecul unui fenomen neașteptat numai în ochii acelora, cari s'au datat a ne cunoaște din prejudeții și a ne aprecia după clișeurile zugrăvite de creerii înfăntați ai patrioților dela zierele budapestane.

Celce a învățat a ne cunoaște însă mai deaproape, acela știe, că noi tot așa am fost de când ne-am pomenit pe plaiurile acestea: în vreme de pace oameni de rânduială, în vreme de bătaie oameni de ispravă. Ținuta loială și purtarea eroică a fiilor neamului nostru de fapt nu este, decât o atribuțiune firească a individualității sale etnice și o urmare a educației sale sufletești.

Să stăruim puțin asupra acesteia din urmă.

Fiecare popor își are sufletul său propriu, potrivit cu îndemnul firi

sale, cu împrejurările de viață și creșterea culturală de care s'a împărțășit. Sufletul neamului nostru s'a plămădit — cum bine știm toți — și s'a format sub ocrotirea directă a bisericii. Legătura între cler și popor poate la nici un alt popor nu este atât de strânsă, atât de intimă, ca la noi Românii din statul ungar. La noi preotul, departe de a fi un simplu duhovnic înfășurat în mantaua misterioasă a reprezentantului lui Cristos pe pământ, a fost și este deadreptul un cărmuitor al sufletelor, este însuși creșcătorul turmei sale cuvântătoare, sub toate raporturile vieții spirituale. Veacuri de-a rândul singura școală culturală a țaranului nostru a fost biserica, iar manualele lui didactice au fost cărțile de slujbă religioasă. Sufletul poporului nostru a devenit astfel un aluat frământat de mâinile preotului și dospit la căldura doctrinei bisericești.

Povățuit de înțelepciunea sfinților scripturi ale eclesiasului, țaranul nostru a învățat a primi cu resemnare și a suporta toate intemperiiile vieții cu credință și nădejde în Dumnezeu, care ca un părinte bun și drept ne trimite vreme cu pace, roadă pământului, secetă, foamete, sau războaie sângeroase, dupăcum suntem vrednici, după mulțimea păcatelor noastre.

Pe lângă credința religioasă însă, călăuziți de poava slovei bisericești, care învață, că «toată stăpânirea dela Dumnezeu este», preoții au sădit în inima poporului și sentimentul alipirii și al supunerii către domnul și stăpânul țării.

«Dați Cezarului ce este a Cezarului...» sunt cuvinte evanghelice, cari au străbătut adânc în sufletul clerului și poporului nostru, prefăcându-se pentru el în axiomă de viață, în normă de conduită cetățenească.

Evident așadar, că manifestarea poporului, nostru ca element de ordine și de încredere, nu a fost nici un fenomen neînțeles, și cu atât mai puțin un calcul de ordin diplomatic, ci în ultima analiză ea este o urmare a creșterii sale sufletești primite în și prin biserica ortodoxă.

La învățătura desprinsă din cărțile bisericești, la povețele și îndemnul preotului, vin apoi și se alătură rânduielele, cari se pogorau în răstimpuri și la prilejuri anumite din graiul vlădicilor.

Am putea spune fără exagerare, că în țara aceasta n'a fost episcop și mitropolit românesc, care în pastoralele sale să nu fi îndemnat cu stăruință poporul credincios la cinstirea legilor, la supunere și ascultare față de cărmuirea cea lumească, la plățirea birurilor și la împlinirea datorițelor ostășești.

Cadrele acestui articol nu ne îngăduie să ne coborâm prea jos pe scara diptihonului pentru ilustrarea acestui adevăr istoric. Vom trece deci peste vlădicii mai vechi și ne vom opri la Șaguna, care a fost fără îndoială cel mai înțelept cărmuitor al bisericii noastre.

cit. Dacă deci, pe lângă tot tratamentul rigid ce i-s'a aplicat în viața publică, poporul nostru s'a afirmat și acum ca element credincios statului, și dacă regimentele ardelenesti au dovedit o bravură uimitoare în linia de foc, să nu se uite, că meritul de căpelenie este al bisericii românești, care, cum am zis, săvârșește marea operă de educație sufletească a neamului. Vrednicia fiilor se reștrânge în mod firesc asupra mamei: asupra bisericii.

Ținem să fixăm momentul acesta, nu pentru a ne lăuda întru neputințele noastre, nici pentru a ne afixa patriotismul, — ci pentru că în conțaterea acestui fapt rezidă incontestabilă forță morală a bisericii noastre, în raportul ei față de puterea statului. Din relațiunea între stat și biserică rezultă pentru aceasta datorița de a întări organismul statului prin cultivarea moralității și a virtuților cetățenești în inimile supușilor. Despre biserica noastră românească nu se va putea zice de acum, că nu și-ar fi împlinit cum se cade această îndatorire superioară. Atitudinea mai recentă a credincioșilor ei a făcut nouă dovadă, că ea este un razim sigur și un stălp puternic al tronului și al statului, tot atât de sigur și puternic, ca celelalte confesiuni din patrie.

Aceasta este concluziunea logică și firească, la care sperăm că vor ajunge și factorii conducători ai vieții de stat, cari s'au convins și n'au pregetat a recunoaște virtuțile cetățenești și militare ale poporului românesc. Și în consecință nu ne îndoim, că în viitor se vor năzui să promoveze în măsură tot mai considerabilă interesele morale și materiale ale bisericii noastre, menținând neștirbite drepturile ei autonome, acordând întregă încrederea cuvenită ierarhilor ei și ascultând cu bunăvoință justele ei doleanțe și postulate. Sau — dupăcum spune Șaguna într'un loc — să fie cu grije, ca «precum purtăm greutatea, așa să gustăm și bunătațile».

Tocmai în zilele acestea s'au făcut în cuprinsul țării subscrierile obligațiilor de stat emise pentru acoperirea cheltuielilor de războiu. Toate corporațiunile morale, toate confesiunile și societățile private, s'au întrecut în a și manifesta patriotismul, semnând cât mai multe rente de stat. E știut, că biserica noastră nu dispune de averi, iar clerul românesc e sărac, ca șoarecele bisericii. Preoțimea noastră nu se bucură de eclejii grase și pe deasupra e încărcată și cu greutatea familiare. Episcopii noștri nu dispun de domenii întinse, cum au episcopii și canonicii romano-catolici, cari în vechia lor calitate de feudali le au exoperat dela regii medievali ai Ungariei, primind însă obligamentul de a ajuta pe regele în timp de războiu cu soldați și proviant.

In lipsa de averi și de fonduri disponibile, clerul bisericii noastre, în raport cu preoțimea altor confesiuni, va fi semnat de sigur mai puțin

Mulțămăta acestor îndemnuri tradiționale și atribuțiunilor sufletești ale poporului, loialitatea și dinasticismul credincioșilor noștri s'a manifestat și de astădată în chipul cel mai strălucitor.

